

Burgemeester en wethouders van Pijnacker-Nootdorp
Postbus 1
2640 AA Pijnacker

<i>behandeld door</i>	PC	<i>uw brief</i>	<i>ons</i>	<i>datum</i>	8 januari 2020
<i>telefoon</i>	06 - 48475780	<i>uw</i>	<i>bijlagen</i>	<i>verzond</i>	
<i>onderwerp</i>	Energiemix				

Geacht college,

Op 9 december 2019 heeft het Milieuplatform een ambtelijke presentatie van de Energiemix gekregen. Tijdens deze bijeenkomst heeft een gedachtewisseling plaatsgevonden over de Energiemix. Vele opmerkingen, vragen en antwoorden zijn aan de orde gekomen. Naar aanleiding van deze bijeenkomst brengt het Milieuplatform de onderstaande punten onder uw aandacht.

Relatie energietransitie en Omgevingsvisie

Afwegingen over de energietransitie kunnen niet zelfstandig worden gemaakt en hebben een sterke relatie met de Omgevings-/Woon- en Economische visie. Wat de relatie met de Omgevingsvisie betreft is het belangrijk bij de energietransitie rekening te houden met het volgende advies van het Planbureau voor de Leefomgeving¹: *‘Bescherm Nederlands landschap tegen zonneparken via landschapsinclusief omgevingsbeleid. Het Nederlandse landschap moet beter beschermd worden tegen de aanleg van zonneparken, windmolenparken en grote distributiecentra door de kwaliteit van het landschap volwaardig mee te wegen bij het maken van keuzes’*. Waar de ruimtelijke kwaliteit het toelaat en het maatschappelijk aanvaardbaar is, kan ruimte worden gereserveerd voor opwekking van duurzame energie.

Trias Energetica

Hoewel de Energiemix zich vooral richt op het onderzoeken wat de gemeente moet doen om ervoor te zorgen dat aan de toekomstige duurzame energievraag kan worden voldaan, is het toch noodzakelijk bij de energietransitie goed rekening te houden met de trias energetica:

1. Beperk het energieverbruik door verspilling tegen te gaan.
2. Maak maximaal gebruik van energie uit duurzame bronnen.
3. Maak zo efficiënt mogelijk gebruik van fossiele brandstoffen om in de resterende energiebehoefte te voorzien.

Zet dus allereerst in op reductie in de lokale energiebehoefte en formuleer daarvoor concreet uitgewerkte reductiedoelen. Als voorbeeld noemen we de gemeente Lansingerland, die op dit punt een

---

¹ Signalenrapport ‘Zorg voor landschap. Naar een landschapsinclusief omgevingsbeleid’.

duidelijke doelstelling heeft verwoord: 'De eerste stap zal zijn een forse besparing van 35% op ons energieverbruik'².

Geef ook aan op welke wijze, met welke middelen en tegen welke kosten de gemeente de reductiedoelen wil bevorderen bij bestaande en nieuwe woningen en bedrijfsactiviteiten. Kunt u ook verduidelijken of en hoe rekening is gehouden met besparingen die optreden door autonome ontwikkeling of onder invloed van Europees en nationaal beleid?

Flankerend beleid

Bewust en consequent sturen op energieconversie vraagt om flankerend beleid dat bijvoorbeeld nieuwe dan wel uitbreiding van bestaande bedrijfsactiviteiten toetst op hun toegevoegde lokale waarde en hun bijdrage aan energieneutraliteit. Nieuwe activiteiten mogen geen extra fossiel energieverbruik met zich mee brengen of behoren op zijn minst veel duurzamer te zijn dan het gemiddelde voor bestaande, vergelijkbare activiteiten in onze gemeente.

Wind en biomassa

In onze gemeente is al uitvoerig discussie gevoerd over toepassing van windenergie en biomassa. Daarover heeft ook besluitvorming in de gemeenteraad plaatsgevonden. Het opnieuw inbrengen van wind en biomassa in de energiemix vraagt met het oog op een effectieve en positieve burgerparticipatie om een zorgvuldige benadering. Toekomstige initiatiefnemers horen zich daarom altijd vooraf te verzekeren van een breed draagvlak in de specifieke lokale omgeving als het gaat om voorstellen voor windturbines of biomassa-installaties. Daarbij zouden zij ook horen in te staan voor nadelige bijeffecten. Deze benadering, 'een nee tenzij', zou procedureel verankerd moeten worden in de Omgevingsvisie. Overigens zou hierbij ook meer oog mogen zijn voor een meer creatieve benadering zoals een gezamenlijke aanpak met andere gemeenten/overheden.

Energievraag

Graag zien wij een onderbouwing van de gehanteerde cijfers over het energieverbruik tegemoet. Dit geldt ook voor de kosten-effect³ relatie bij de gepresenteerde maatregelen of alternatieven daarvan. Antwoord op deze vragen behoort het verschil tussen kosteneffectieve en minder effectieve maatregelen zichtbaar te maken en als basis te dienen voor een verantwoorde afweging en prioritering. Bij het onderdeel 'energievraag' wordt ook een categorie 'Overig' vermeld. Deze categorie wordt niet nader toegelicht. Dit is naar het oordeel van het Milieuplatform wel vereist gezien de grote omvang hiervan.

Verkeer wordt in tegenstelling tot voorgaande inventarisaties wel meegeteld in de energiebehoefte, maar er staat geen kwantitatieve doelstelling tegenover noch wordt de relatie gelegd met de warmte- en elektriciteitsvraag en - opwekking.

Koers warmte

De op 9 december 2019 gepresenteerde uitgangspunten voor de koers warmte zijn niet SMART, maar nog algemeen geformuleerd. Bij vrijwel elk uitgangspunt zijn vragen te stellen over de betekenis van gehanteerde termen en wat er mee wordt beoogd. Wij gaan daar nu niet nader op in, maar willen dit wel graag in een overleg toelichten. Een nadere invulling van deze uitgangspunten is nodig met de daarbij behorende maatregelen om de uitgangspunten handen en voeten te geven. Wanneer en hoe vindt deze nadere invulling plaats?

---

² 'Lansingerland duurzaam', 2019, pagina 17.

³ Kosten per vermeden ton CO₂

Koers elektriciteit

Volgens de energiemix is de ambitie minimaal in 2050:

- 60% lokale opwek
- 40% van buiten of na participatie

Op zich verdient het waardering dat de gemeente hoog inzet met de doelstelling '60% lokale opwek'. Is deze hoge ambitie wel haalbaar? Het Milieuplatform is benieuwd naar de onderbouwing hiervan. Hoe verhoudt deze ambitie zich tot de doelen van zowel de regionale energiestrategie als andere vergelijkbare gemeenten? Een gemeente als Lansingerland richt zich bijvoorbeeld op 25% lokale opwek in 2050⁴.

Onduidelijk is waarom als uitgangspunt is genomen 'Inspanning naar meer lokale opwek na participatie: meer zon op land en windenergie' als nog niet duidelijk is wat haalbaar is binnen de gestelde termijnen, hoe het uitgevoerd gaat worden en welke technologische ontwikkelingen beschikbaar komen?

Zonne-energie

De raad heeft op 26 oktober 2017 de nota Zonne-energie vastgesteld als uitwerking en invulling van het door de raad gewenste beleid op het gebied van duurzame energie. Kunt u aangeven welke resultaten zijn bereikt op basis van deze nota en tot welke inzichten dit leidt voor toekomstig beleid?

Doelgroepen

In de weergave van de energiebehoefte wordt onderscheid gemaakt in doelgroepen. Het is wenselijk om ook aan te geven welk deel van de energiemix kan worden toegerekend aan welke doelgroep. Dan kan met gerichte maatregelen de betreffende doelgroep benaderd worden aan de hand van de trias energetica. De sector bedrijven in onze gemeente verdient meer aandacht. Bij voorkeur wordt bij woningen een onderscheid gemaakt tussen huurwoningen (woningcorporaties) en particuliere woningen om maatregelen zo SMART-mogelijk te kunnen vaststellen. De doelgroep verkeer wordt in tegenstelling tot voorgaande inventarisaties wel meegeteld in de energiebehoefte maar er staat geen kwantitatieve doelstelling tegenover.

Tuinbouw

De tuinbouw is met een energiebehoefte van 58% van het totaal binnen onze gemeente een belangrijke sector als het gaat om de energietransitie. De tuinbouw ontwikkelt veelbelovende initiatieven voor energietransitie. Zo worden in de studie 'Oostlandse glastuinbouw zet koers naar 2030; Verduurzamingsrichtingen energievoorziening van de Oostlandse glastuinbouw' van juni 2019 drie scenario's geschetst. Hieruit blijkt dat Pijnacker-Nootdorp de grootste herstructurering zal doormaken. Zijn de uitkomsten van deze studie meegenomen in de Energiemix? Zo ja, van welk scenario is dan uitgegaan en waarom?

Als de tuinbouw in onze omgeving erg bepalend is en blijft voor de energievraag, dan zijn eenduidige en breed gedragen afspraken met deze sector een voorwaarde voor het welslagen van de energietransitie. Gelet op de vervolgstappen en kosten geldt dit niet alleen voor het niveau van LTO Glaskracht, maar vooral ook voor de individuele tuinder, die maatregelen op zijn bedrijf neemt en daarvoor de kosten draagt. Is dat nu al verankerd of wordt dit alsnog op een zorgvuldige wijze meegenomen in het participatietraject?

Monitoring

De raad heeft op 26 september 2019 het participatieplan voor de energietransitie vastgesteld. Het plan bevat ook een paragraaf over monitoring. Monitoring geeft inzicht of we op het gebied van energietransitie wel de juiste dingen doen om de beoogde doelen te bereiken. Het is goed dat de gemeente ook een dashboard gaat inrichten met 'technische cijfers' over de resultaten van de transitie. Om de vinger

---

⁴ 'Lansingerland duurzaam', 2019, pagina 16.

aan de pols te kunnen houden verzoekt het Milieuplatform u de uitkomsten van de monitoring minstens eenmaal per jaar ter advisering aan ons voor te leggen.

Kosten

Voor een goede discussie met inwoners is het belangrijk dat er ook zicht is op de kosten van de energietransitie en hoe die worden verdeeld over verschillende overheden, bedrijven en burgers. Het Milieuplatform adviseert het beleid zo te ontwerpen dat de gestelde doelen worden gerealiseerd tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en op een manier die de kosten sociaal eerlijk verdeelt naar rato van draagkracht. Als bij de financiering gebruik gemaakt wordt van subsidies, dan liefst tijdelijk voor de opstartfase, omdat zinvolle oplossingen voor de transitie structureel economisch verantwoord moeten zijn zonder subsidie.

Risico's

Het Milieuplatform adviseert bij de verdere uitwerking de belangrijkste inhoudelijke en financiële risico's en onzekerheden te benoemen en zo mogelijk te kwantificeren en hoe deze zijn te beheersen.

Innovatie

De energietransitie zal een langdurig proces worden dat stapje voor stapje met nieuwe technologieën en inzichten zich zal blijven doorontwikkelen. Innovatie is vooralsnog onderbelicht als een toekomstkans en daar zou meer ruimte voor moeten zijn. TNO en de TU/e hebben bijvoorbeeld een betaalbare warmtebatterij ontwikkeld die stabiel en zonder energieverlies presteert en bij juist gebruik ook nog eens minstens twintig jaar meegaat. Deze doorbraak maakt energieopslag toepasbaar tot op het niveau van huizenblokken of zelfs individuele woningen.

Gegeven de urgentie van het klimaatprobleem en de korte tijdshorizon (30 jaar) is het niet verstandig om te gokken op de toekomstige beschikbaarheid van nu nog in ontwikkeling zijnde alternatieve technologieën. Maar het is wel verstandig om het beleid zodanig adaptief te maken dat snel kan worden ingesprongen op de kansen die nieuwe technologieën bieden op het moment dat ze grootschalig beschikbaar komen.

Participatie-traject

Het Hoofdlijnenakkoord van de raad gaat er van uit dat we in dialoog en in co-creatie bewoners en organisaties betrekken bij het proces van besluitvorming. Het Participatieplan Energietransitie verwijst wel naar dit bestuurlijk uitgangspunt, maar in de aanpak van het plan mist het Milieuplatform de open dialoog met onze inwoners en organisaties over het bepalen van het beleid en de inhoud van de energietransitie. Dialoog en co-creatie betekenen naar ons oordeel dat de gemeente met inwoners en organisaties in gesprek gaat om te komen tot gedeelde vertrekpunten en doelstellingen voor de aanpak van de energietransitie. Dit betekent eerst met elkaar investeren in begrip, draagvlak en verbondenheid van inwoners en bedrijven met de beleidsveranderingen en verbeteringen, die de energietransitie met zich meebrengt.

Het Participatieplan gaat uit van drie fasen: 1. We informeren. 2. We inspireren. 3. We activeren. Volgens ons moet aan fase 1 vooraf gaan: We gaan in dialoog! Deze allereerste fase is van groot belang. Veel burgers onderschrijven de lange-termijn klimaatdoelen namelijk wel, maar hebben weerstand tegen de veranderingen die de transitie op korte termijn van ze gaat vergen. Die weerstand wordt mede gevoed door de onzekerheden die de transitie met zich mee brengt, de grote hoeveelheid tegenstrijdige informatie die op ze af komt, en de niet ontorechte angst voor een oneerlijke verdeling van de kosten en lasten. Weerstand is een slechte basis voor verandering. Daarom is een goed georganiseerde open dialoog nodig om van het begin af aan in partnerschap met inwoners en bedrijven tot een gedeelde visie op de energietransitie te komen en hoe die in onze gemeente wordt vormgegeven.

Adviesrol

Vanwege het tijdstip, waarop de Energiemix aan het Milieuplatform is gepresenteerd, heeft de advisering van het Milieuplatform aan het college niet goed kunnen plaatsvinden. Om onze adviesrol daadwerkelijk te kunnen vervullen is het noodzakelijk dat voorstellen en notities over voorgenomen beleid op het gebied van duurzaamheid, natuur en milieu tijdig aan het platform ter advisering in formele of informele setting worden voorgelegd. Met 'tijdig' bedoelen wij voordat beleidsvoornemens ter definitieve besluitvorming worden behandeld in het college dan wel de raad.

Het Milieuplatform ontvangt graag uw reactie op deze brief en is uiteraard altijd bereid tot nadere toelichting.

Omdat de eerste behandeling van de Energiemix al op 9 januari 2020 plaatsvindt, hebben wij deze brief alvast toegezonden aan de fracties in de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,
Namens het Milieuplatform Pijnacker-Nootdorp,
Paul Clabbers

Deze brief is digitaal aangemaakt en daarom niet ondertekend.